

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความในคดีอาญา กรณีการหลบหนีจากความยุติธรรม

บทที่ 4 ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับนโยบายการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความในคดีอาญาในเรื่องของการหลบหนีจากความยุติธรรม โดยจะมีการวิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญา ในเรื่องของการหลบหนีจากความยุติธรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่กำลังจะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นกฎหมายต่อไป

4.1 หลักเกณฑ์ในการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย

อายุความในคดีอาญาคือระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีการฟ้องคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หากพ้นกำหนดอายุความจะนำคดีมาฟ้องและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดไม่ได้ การกำหนดอายุความในคดีอาญาจะสั้นหรือยาวพิจารณาถึงความรุนแรงของความผิดและอัตราโทษ

4.1.1 เจตนารมณ์ของการกำหนดอายุความในคดีอาญา

ในคดีแพ่งมีการกำหนดอายุความเพื่อเป็นระยะเวลาเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ ถ้าไม่เรียกร้องหรือฟ้องภายในระยะเวลาดังกล่าวจะมาเรียกร้องหรือฟ้องร้องภายหลังไม่ได้ แต่ในคดีอาญาอายุความคือระยะเวลาให้มีการฟ้องคดี หากไม่ฟ้องคดีภายในกำหนด

ระยะเวลาเป็นอันล่วงเลยอายุความ จึงไม่อาจฟ้องคดีและลงโทษผู้ที่กระทำความผิดได้ โดยหลักการของ common law เหตุผลในเรื่องอายุความนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะความผิดอาญาเป็นความผิดที่กระทบกระเทือนต่อรัฐและสังคมส่วนรวม การฟ้องร้องคดีอาญาจึงอาจจะกระทำได้แม้เวลาผ่านไป 20 – 30 ปี¹ เนื่องจากเหตุผลของการกำหนดอายุความในคดีอาญา คือกฎแห่งการลืม เมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนาน ความทรงจำของพยานบุคคลย่อมเลอะเลือนไป พยานเอกสารและพยานวัตถุก็ขาดความแน่นอน ดังนั้นเป็นการที่จะพิสูจน์ว่ามีการทำความผิดและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษจึงยาก ซึ่งตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอ้อมจากการที่ต้องหลบหนีอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง² ย่อมเป็นการทรมานผู้นั้นพอสมควรจึงเป็นการลงโทษทางหนึ่งแล้ว จึงไม่ควรลงโทษซ้ำอีก³ ประกอบกับนโยบายทางอาญาที่ต้องการให้คนกลับตนเป็นคนดี ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วจะระวังไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกภายในกำหนดเวลาดังกล่าวเพื่อจะไม่ต้องรับโทษซ้ำ และประการสุดท้ายเพื่อให้ผู้เสียหายนำคดีมาฟ้องศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากต้องการให้โอกาสผู้เสียหายมาดำเนินคดีทางศาลเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษภายในอายุความฟ้องร้อง

อย่างไรก็ตามเหตุผลนี้ก็ไม่น่าจะถูกต้องเสียทีเดียวที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นไปด้วยระยะเวลา⁴ เหตุผลของการกำหนดอายุความ เนื่องจากในสมัยก่อนการพิสูจน์ความผิดจะใช้พยานบุคคลเสียเป็นส่วนมาก เมื่อเวลาผ่านไปนานๆ ความทรงจำจะเลอะเลือนผสมกับจินตนาการทำให้ยากต่อการพิสูจน์ความผิด และการหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปอยู่ในป่า ซึ่งเป็นความทุกข์ทรมาน ถ้าไม่ให้ออกสเขากลับมาใช้ชีวิตตามปกติเขาอาจจะเป็นโจรป่า แต่ในปัจจุบันมีการพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น นิติเวช การบันทึกภาพ หรือการบันทึกเสียง เป็นต้น⁵ ดังนั้นเหตุผลที่ว่าเมื่อเวลาผ่านไปนานๆ พยานหลักฐานต่างๆ จะเลอะเลือน จึงไม่ใช่เหตุผลที่ถูกต้องอีกต่อไป

¹ Kenny, *Criminal Law*, no. 639, p. 547.

² ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, กฎหมายอาญา: หลักและปัญหา, พิมพ์ครั้งที่ 3(กรุงเทพมหานคร: สำนักนิติธรรม, 2540), หน้า 410.

³ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 9(กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2536), หน้า 1055.

⁴ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 1056.

⁵ การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 3, "ปัญหาอายุความของความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542," กระบวนการยุติธรรมกับบทบาทการแก้ไขปัญหากฎการคอร์รัปชัน, 22-23 สิงหาคม 2548, หน้า 45.

กล่าวโดยสรุปได้ว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริงในการกำหนดอายุความฟ้องคดีอาญาไว้ด้วยเหตุผลในเรื่องของการระงับคดี โดยกำหนดอายุความสั้นหรือกำหนดอายุความยาวเพียงใดจะคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิดและอัตราโทษ หากความผิดฐานร้ายแรง อัตราโทษสูง จะกำหนดอายุความยาว และถ้าหากเป็นความผิดที่ร้ายแรงรองลงมา อัตราโทษจะต่ำกว่า กำหนดอายุความสั้นลงตามลำดับ

4.1.2 อายุความฟ้องคดีสัมพันธ์กับการกระทำความผิด

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้กำหนดให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 โดยแยกลักษณะการกระทำความผิดไว้ดังนี้

- 1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ และความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย
- 2) ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ได้แก่ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
- 3) ความผิดเกี่ยวกับความยุติธรรม ได้แก่ ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
- 4) ความผิดเกี่ยวกับศาสนา
- 5) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน
- 6) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน
- 7) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร
- 8) ความผิดเกี่ยวกับการค้า

9) ความผิดเกี่ยวกับเพศ

10) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ได้แก่ ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดฐานทำให้แท้งลูก และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยหรือคนชรา

11) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ได้แก่ ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดฐานเปิดเผยความลับ และความผิดฐานหมิ่นประมาท

12) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ความผิดฐานยักยอก ความผิดฐานรับของโจร ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก

13) ความผิดในลักษณะลหุโทษ คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่านี้ด้วยกัน⁶ ได้แก่ ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน⁷ ความผิดฐานพาอาวุธเข้าเมือง⁸ ความผิดฐานไม่ช่วยผู้อื่นที่กำลังอยู่ในภยันตราย⁹ เป็นต้น

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชน ซึ่งกฎหมายมหาชนถือเอาผลประโยชน์ของสังคมหรือส่วนรวมเป็นหลัก ระวังอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดให้มีสัดส่วนสัมพันธ์ตามความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดกับสังคมคนหมู่มาก ถ้าการกระทำความผิดคาดว่าจะเกิดกับสังคมคนหมู่มากเท่าใด ระวังอัตราโทษย่อมสูงขึ้นตามลำดับ ย่อมส่งผลให้อายุความของความผิดที่มีระวางโทษที่สูงนั้นยาวกว่าอายุความของความผิดที่มีระวางโทษต่ำกว่า เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท¹⁰ ซึ่งมีกำหนดอายุความ 10 ปี แต่ในกรณีที่มีความเสียหายกับ

⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102

⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368

⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374

¹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 217

สังคมคนหมู่มากการกำหนดโทษย่อมสูงขึ้น เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนคนหมู่มาก จากตัวอย่างดังกล่าว ถ้าความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่นเกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคล ระวังโทษย่อมสูงขึ้น ส่งผลให้อายุความยาวขึ้น เช่น ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้ (1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย (2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า (3) โรงมหรสพ หรือสถานที่ประชุม (4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถาน หรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา (5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานหรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ (6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป อากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ ต้องระวังโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี¹¹ ซึ่งมีอายุความ 20 ปี ดังนั้น สรุปได้ว่าความผิดที่รุนแรงและมีผลกระทบต่อสังคมคนหมู่มาก การกำหนดโทษย่อมสูงกว่าความผิดที่รุนแรงน้อยลงไป จึงทำให้อายุความของความผิดที่รุนแรงย่อมมีอายุความยาวกว่าอายุความของความผิดที่มีโทษลดต่ำลงมา เนื่องจากอายุความฟ้องคดีสัมพันธ์กับการกระทำความผิดนั่นเอง

4.1.3 อายุความฟ้องคดีสัมพันธ์กับอัตราโทษ

การกำหนดอายุความในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นการกำหนดอายุความเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การกำหนดอายุความจะพิจารณาจากอัตราโทษของฐานความผิดเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า "ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวังโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวังโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวังโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวังโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

¹¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 218

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันหลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นกัน"

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 บัญญัติว่า "โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน"

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้บัญญัติไว้ดังนี้

(1) ประหารชีวิต (Death Penalty)

เป็นการลงโทษที่มีมาช้านาน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อแก้แค้นทดแทน ทำให้เกิดความหวาดหวั่น และเป็นการกระทำที่มีให้บุคคลนั้นมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก ประโยชน์ของการลงโทษด้วยการประหารชีวิต จึงแยกได้เป็น 3 ประการ คือ

(ก) ตอบแทนแก้แค้นให้กับผู้เสียหาย (Retribution) ตามสัดส่วนแห่งความผิดและความต้องการของสังคมสมัยนั้นๆ

(ข) ทำให้เกิดความหวาดหวั่นแก่สังคมทั่วไป (Deterrence) เพื่อเป็นตัวอย่างมิให้บุคคลอื่นกระทำความผิดในทำนองนี้อีก

(ค) ตัดบุคคลนั้นออกจากสังคมโดยเด็ดขาดและถาวร (Incapacitation) เป็นการป้องกันสังคมที่ได้ผลจากผู้กระทำความผิดนั้นอย่างแน่นอน

(2) โทษจำคุก (Imprisonment)

โทษจำคุกเป็นโทษที่นิยมใช้เพราะมีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำให้ผู้ต้องโทษกลับตัวเป็นคนดี โดยเป็นโทษที่ทำให้ผู้ต้องโทษรู้สึกหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก การลงโทษจำคุกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งในด้านทดแทนและปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไปพร้อมๆ กัน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงมาก เช่น สถานที่คุมขัง การปกครอง การฝึกอบรม การให้การศึกษแก่ผู้ต้องขัง การรักษาพยาบาลด้านร่างกายและจิตใจ เป็นต้น แต่ในทางกลับกันการลงโทษประเภทนี้ก็สิ้นเปลืองมาก

โทษจำคุกมีโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสเข้าสู่สังคม โดยนัยนี้ผู้กระทำความผิดจึงต้องถูกคุมขังจนกว่าจะสิ้นชีวิต แต่ในทางปฏิบัติแล้วผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตยังมีความได้รับการปลดปล่อยเพราะมีการลดโทษจำคุกไว้ในประมวลกฎหมายอาญา¹² และโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลา ผู้รับโทษมีโอกาสที่ฟังคำทนายได้ถึงระยะเวลาหรือโอกาสที่ตนจะได้รับการปลดปล่อย

(3) โทษกักขัง (Confinement)

โทษกักขังเป็นโทษที่จำกัดอิสรภาพบางส่วนของผู้กระทำความผิด มิให้มีโอกาสก่อความเสียหายเพิ่มขึ้น และเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในสถานเบาว่าโทษจำคุก ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดได้ก่อความเสียหายกับสังคมน้อยกว่าที่จะสมควรลงโทษจำคุก

(4) โทษปรับ (Fine)

โทษปรับเป็นโทษที่เก่าแก่มีมาแต่โบราณ และมีมาก่อนโทษจำคุก¹³ ปัจจุบันโทษปรับเป็นที่นิยมใช้กันมาก เพราะโทษปรับดีกว่าโทษจำคุกระยะสั้น เพราะโทษจำคุกระยะสั้นไม่ได้ผลต่อการแก้ไขผู้กระทำความผิด และผู้กระทำความผิดไม่ได้เกรงกลัวเท่าใดนัก และโทษปรับผู้ต้องโทษไม่ถูกรังเกียจเหมือนเช่นโทษจำคุก หากศาลตัดสินผิดพลาดก็ยังมีโอกาสแก้ไขได้โดยการคืนค่าปรับ โดยค่าปรับสามารถกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจ และโทษปรับมีผลต่อรายได้ของรัฐอีกด้วย

¹² เกียรติจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา 1(คำบรรยายชั้นปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อัดสำเนาเข้าเล่ม), 2524), หน้า 450.

¹³ โทเม็น ภทริภิมย์, "โทษปรับ," บทบัญญัติ (กันยายน 2516): 455.

(5) ทรัพย์สิน (Confiscation of Property)

การริบทรัพย์สินในปัจจุบันมีได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือมีลักษณะเป็นการลงโทษเพราะการริบทรัพย์สินกระทำเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลจากการกระทำของตน และยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย คือแม้จะไม่มีกระทำความผิดก็อาจริบทรัพย์สินที่บุคคลมีไว้เพื่อจะใช้กระทำความผิดได้

การกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญาจะสัมพันธ์กับอัตราโทษที่ศาลพิจารณา ไม่ใช่อัตราโทษตามคำฟ้องของโจทก์ โทษที่นำมาพิจารณาในการกำหนดอายุความคือโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18 ซึ่งมีโทษประหารชีวิต โทษจำคุก โทษกักขัง โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน โดยความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตจะมีกำหนดอายุความ 20 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(1) เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา 288 ต้องระวางโทษสูงสุดประหารชีวิตจึงมีกำหนดอายุความ 20 ปี เป็นต้น ส่วนระวางโทษจำคุกจะพิจารณาถึงอัตราของระวางโทษจำคุก คือถ้าเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปีจะกำหนดอายุความ 20 ปีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(1) เช่น ความผิดฐานปล้นทรัพย์โดยแสดงความทารุณตามมาตรา 340 วรรคสี่ ระวางโทษสูงสุดจำคุกตลอดชีวิต จึงมีกำหนดอายุความ 20 ปี เป็นต้น ถ้าเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกเจ็ดปีแต่ไม่ถึงยี่สิบปีจะกำหนดอายุความ 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(2) เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ระวางโทษสูงสุดจำคุกถึง 10 ปี จึงมีกำหนดอายุความ 15 ปี เป็นต้น ถ้าเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี จะมีกำหนดอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(3) เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 ต้องระวางโทษสูงสุดจำคุกไม่เกิน 3 ปี จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปี เป็นต้น ถ้าเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปีจะกำหนดอายุความ 5 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(4) เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 ระวางโทษสูงสุดจำคุกไม่เกิน 1 ปี จึงมีกำหนดอายุความ 5 ปี เป็นต้น สำหรับอายุความ 1 ปีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(5) จะเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือความผิดที่ต้องระวางโทษอย่างอื่นที่ไม่ใช่โทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุก ได้แก่ โทษกักขัง โทษปรับ หรือโทษริบทรัพย์สิน เช่น ความผิดลหุโทษต่างๆ มีกำหนดอายุความ 1 ปี เป็นต้น

สรุปได้ว่าการกำหนดอายุความในคดีอาญาจะสั้นหรือยาว พิจารณาตามอัตราโทษที่ศาลพิจารณาลงโทษจำเลย โดยความผิดที่สำคัญและรุนแรง อัตราโทษจะสูง ส่งผลให้

อายุความยาว ส่วนความผิดที่สำคัญและรุนแรงรองลงมา อัตราโทษจะลดต่ำลง ส่งผลให้อายุความสั้นลงตามลำดับ

4.2 วิเคราะห์นโยบายการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทยและต่างประเทศ

ก่อนที่จะศึกษานโยบายการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย และต่างประเทศ คือประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ควรที่จะรู้ถึงบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับอายุความในคดีอาญาของประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ดังนี้

การกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย

กำหนดโทษ	กำหนดอายุความ
ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป	20 ปี
จำคุกตั้งแต่เจ็ดปี ถึงยี่สิบปี	15 ปี
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงเจ็ดปี	10 ปี
จำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือน ถึงหนึ่งปี	5 ปี
จำคุกน้อยกว่าหนึ่งเดือนลงมา	1 ปี

การกำหนดอายุความในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกา¹⁴

ประเภทของความผิด	กำหนดอายุความ
ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต (เช่น ฆ่าผู้อื่น ในเขตอำนาจศาลสหพันธรัฐ หรือฆ่าเนื่องจากการจ้างวาน ตาม Hobbs Act)	ไม่มีกำหนดอายุความ (18 U.S.C. มาตรา 3281)
การก่อการร้ายที่มีผลต่อชีวิต หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือทำให้เกิดอันตรายสาหัส	ไม่มีกำหนดอายุความ (18 U.S.C. มาตรา 3286)
การก่อการร้ายอื่นๆ	มีอายุความ 8 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3286)
การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทาง หรือสัญชาติ	มีอายุความ 10 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3291)
ข้อโกงธนาคาร	มีอายุความ 10 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3293)
ลักทรัพย์งานศิลปะที่สำคัญ	มีอายุความ 20 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3294)
วางเพลิง	มีอายุความ 10 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3295)
กระทำโดยไม่ชอบต่อเด็ก	ฟ้องได้จนกระทั่งเหยื่อมีอายุครบ 25 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3283)
หลีกเลียงภาษี (กรอกข้อความที่เป็นเท็จในแบบแจ้งผล)	มีอายุความ 6 ปี (IRC มาตรา 6531)
การกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอย่างอื่น	มีอายุความ 3 ปี (IRC มาตรา 6531)
การดูหมิ่นในคดีอาญา	มีอายุความ 1 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3285)
การกระทำความผิดอื่นๆ	มีอายุความ 5 ปี (18 U.S.C. มาตรา 3282)
การกระทำความผิดที่มีพยานหลักฐานอยู่นอกประเทศ	การฟ้องร้องอาจจะขยายได้ถึง 3 ปีตามที่จะมีคำขอต่อศาล หรือ 6 เดือนหากเจ้าหน้าที่ของประเทศอื่นให้ความช่วยเหลือทันต่อเหตุการณ์ (18 U.S.C. มาตรา 3292)

¹⁴ Brian Pearce, "Statutes of Limitations for Federal Criminal Statutes in Fugitive Cases," Memorandum of October 20, 2004 Narcotics Affairs Section Embassy of the United States of America, (October 2004): 1.

การกำหนดอายุความในคดีอาญาของญี่ปุ่น

กำหนดโทษ	กำหนดอายุความ
ประหารชีวิต	15 ปี
จำคุกตลอดชีวิต	10 ปี
จำคุกสิบปี ถึงตลอดชีวิต	7 ปี
จำคุกห้าปี ถึงสิบปี	5 ปี
จำคุกหนึ่งปี ถึงห้าปี ปรับ	3 ปี
กักขัง ปรับสถานเบา	1 ปี

4.2.1 นโยบายที่เหมือนกันในการกำหนดอายุความในคดีอาญา

นโยบายที่เหมือนกันในการกำหนดอายุความในคดีอาญาของไทย สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น มีดังต่อไปนี้

(1) อาชญากรรมที่ร้ายแรงจะมีอายุความที่ยาวกว่าอาชญากรรมทั่วไป

อายุความในคดีอาญาถูกบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดระยะเวลาสำหรับการฟ้องคดี จึงไม่สามารถนำคดีมาฟ้องศาลได้เมื่อคดีล่วงเลยอายุความแล้ว การกำหนดอายุความเป็นไปตามความร้ายแรงของอาชญากรรม ซึ่งอาชญากรรมที่ร้ายแรงจะมีอายุความที่ยาวกว่าอาชญากรรมทั่วไป เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น¹⁵ มีอายุความ 20 ปี¹⁶ ซึ่งอายุความยาวกว่าความผิดฐานทำให้เกิดเสียงอื้ออึง¹⁷ ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษมีอายุความ 1 ปี¹⁸ ตามประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา ความผิดฐานการก่อการร้ายที่มีผลต่อชีวิต หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือทำให้เกิดอันตรายสาหัสไม่มีกำหนดอายุความ¹⁹ ซึ่งมีอายุความยาวกว่าความผิดฐานดูหมิ่นในคดีอาญาซึ่งมีอายุความเพียง 1 ปี²⁰ หรือตาม

¹⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288

¹⁶ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95(1)

¹⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 370

¹⁸ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95(4)

¹⁹ 18 U.S.C. มาตรา 3286

²⁰ 18 U.S.C. มาตรา 3285

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่น กำหนดให้ความผิดที่มีโทษประหารชีวิตมีอายุความ 15 ปี ซึ่งมีอายุความยาวกว่าความผิดที่มีโทษกักขังหรือปรับสถานเบาซึ่งมีอายุความเพียง 1 ปี²¹ เป็นต้น

(2) ระยะเวลาที่เนิ่นนานไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาคดี

พยานหลักฐานถือเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาคดี ถ้าปล่อยให้เวลาผ่านไปเนิ่นนานจะทำให้พยานวัตถุนั้นเสื่อมตามกาลเวลา และทำให้หมดความเชื่อถือ รวมถึงพยานบุคคลด้วย²² เพราะความทรงจำของพยานบุคคลย่อมเลอะเลือนไป และระยะเวลาที่เนิ่นนานลดความกระตือรือร้นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล

(3) หลักอาชญาวิทยา

เนื่องจากลักษณะของอาชญากรรมที่รุนแรงและสะท้อนขวัญของประชาชน จึงควรกำหนดอายุความที่ยาวหรือไม่ควรกำหนดอายุความ เพราะต้องการระยะเวลาที่นานในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเพื่อการแก้แค้นทดแทนแก่ผู้เสียหายและแก้แค้นทดแทนแก่สังคมอีกด้วย และนโยบายทางอาญาที่ต้องการให้คนกลับตนเป็นคนดี คือเมื่อผู้กระทำความผิดหลบหนีแล้วจะระวังไม่ให้ผู้กระทำความผิดซ้ำภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงได้รับโทษทางอ้อมจากการที่ต้องหลบหนีอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง²³ เมื่อผู้กระทำความผิดอยู่อย่างสงบจนกระทั่งคดีขาดอายุความ จึงถือว่าเป็นการกลับตนเป็นคนดีซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกฎหมายอาญา

4.2.2 นโยบายที่แตกต่างกันในการกำหนดอายุความในคดีอาญา

นโยบายของกฎหมายอายุความในคดีอาญาของไทยมีลักษณะเหมือนกับกฎหมายอายุความในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น เช่น การบัญญัติให้มีอายุความที่ยาวสำหรับความผิดที่รุนแรง และอายุความที่สั้นกว่าสำหรับความผิดทั่วไป แต่นโยบายของกฎหมาย

²¹ Japanese Criminal Procedure มาตรา 250

²² Mo., Kan., & Tex. Ry. v. Harriman, 277 U.S. 657, 672 (1913).

²³ ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ, กฎหมายอาญา: หลักและปัญหา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักนิติธรรม, 2540), หน้า 410.

อายุความของไทยยังมีจุดที่แตกต่างกับกฎหมายอายุความของสหรัฐอเมริกาในบางประการ ที่ควรศึกษาดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดอายุความตามกฎหมายอายุความของไทยพิจารณาเพียงความร้ายแรงของอาชญากรรม

แนวความคิดทางกฎหมายอายุความในคดีอาญาของสหรัฐอเมริกา จะตั้งอยู่บนประเด็นพยานหลักฐานและความยากง่ายในการสอบสวนในอาชญากรรมเฉพาะเรื่อง โดยการกำหนดอายุความไม่ได้มองแค่ความร้ายแรงของการกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว²⁴ อย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ความผิดฐานฉ้อโกงธนาคารตาม 18 U.S.C. มาตรา 3293 มีกำหนดอายุความ 10 ปี เนื่องจากเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ พยานหลักฐานเกือบทั้งหมดอยู่กับผู้กระทำความผิด อีกทั้งพยานหลักฐานนั้นได้ถูกทำลายลงก่อนที่จะมีการสืบสวนสอบสวนความผิดนั้นๆ การสืบสวนสอบสวนจึงทำได้ยาก ดังนั้น สหรัฐอเมริกาจึงกำหนดให้มีอายุความนานถึง 10 ปี กับเจ้าหน้าที่ในการทำงานโดยเฉพาะการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ แต่ตามกฎหมายไทย การกำหนดอายุความพิจารณาเพียงความร้ายแรงของอาชญากรรม อย่างเช่น ความผิดฐานฉ้อโกงของผู้บริหารของสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2525 กำหนดให้มีอายุความ 2 ปี เนื่องจากกฎหมายอายุความในคดีอาญาของไทย พิจารณาแต่เรื่องความร้ายแรงของอาชญากรรม ซึ่งเห็นว่าความผิดฐานฉ้อโกงของผู้บริหารของสถาบันการเงินไม่ได้เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และไม่ได้เป็นความผิดที่สะท้อนขวัญของประชาชนจึงกำหนดอายุความเพียง 2 ปี โดยการกำหนดอายุความไม่ได้พิจารณาถึงความยากง่ายในการสืบสวนสอบสวนพยานหลักฐาน

(2) กฎหมายอายุความในคดีอาญาของไทยไม่ได้มีการแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

กฎหมายอายุความของสหรัฐอเมริกาได้มีการแก้ไขกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยในปี 1989 สภาคองเกรส ได้กำหนดให้มีอายุความที่ยาวขึ้นสำหรับการกระทำความผิดที่ร้ายแรงบางประเภท เช่น ความผิดฐานฉ้อโกงธนาคาร²⁵ และการฉ้อโกงประเภทอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน²⁶ และหลังจากนั้น Patriot Act ได้

²⁴ Brian Pearce, "Statutes of Limitations for Federal Criminal Statutes in Fugitive Cases," Memorandum of October 20, 2004 ,:3.

²⁵ 18 U.S.C. มาตรา 3293

²⁶ 18 U.S.C. มาตรา 3282

กำหนดอายุความ 8 ปี สำหรับความผิดฐานก่อการร้ายที่ไม่ได้มีโทษถึงชีวิต หากการกระทำ ความผิดดังกล่าวไม่ได้มีผล หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส" ซึ่ง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุความ แต่รัฐสภาไทยไม่ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องอายุ ความอยู่เสมอในการกระทำผิดเป็นเรื่องๆ ตามความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมาย ด้วย สาเหตุต่างๆ เช่น ด้วยเหตุผลทางการเมือง เป็นต้น เนื่องจากพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้กำหนดให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 และใช้จนถึงปัจจุบันโดยที่ไม่ได้มีการแก้ไขในเรื่องอายุความ

4.3 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความในคดีอาญาใน กรณีที่มีการหลบหนีจากความยุติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า "ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอัน ขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบ ปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือ ต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้อง และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันหลบหนีหรือวันที่ ศาลสั่งงดการพิจารณาก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นกัน"

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันเริ่มใช้เมื่อวันที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ. 2500 แล้วไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในเรื่องอายุความในคดีอาญาแต่อย่างใด แต่ ว่า ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก และลักษณะของอาชญากรรมต่างๆ ได้มีการพัฒนาและ เปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมาก ดังนั้นจึงเกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอายุความ ในคดีอาญา ในกรณีการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยหลังจากการกระทำความผิดก่อนที่อายุ

ความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 จะสิ้นสุดลง หรือเรียกว่า "การหลบหนีจากความยุติธรรม"

"การหลบหนีจากความยุติธรรม" หรือ "Fleeing from Justice" คือการซ่อนตัวหรือหลบหนีจากจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล ของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยมีเจตนาให้คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 การซ่อนตัวหรือหลบหนีนี้อาจจะกระทำในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้ การหลบหนีจากความยุติธรรมต้องกระทำหลังการกระทำความผิดก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 จะสิ้นสุดลง ซึ่งการหลบหนีอาจเป็นเวลาก่อนหรือหลังฟ้องคดีก็ได้ โดยโจทก์มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม

ในกรณีที่การหลบหนีจากความยุติธรรมเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น จะนำหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับการนับอายุความ คือเมื่อมีการหลบหนีจากความยุติธรรมอายุความจะหยุดนับ และจะเริ่มนับอายุความต่อจากอายุความที่เคยหยุดนับเมื่อผู้หลบหนีมีเจตนาสุจริต เช่น ผู้หลบหนีกลับเข้ามาในเขตศาลหรือราชอาณาจักรเพื่อมาต่อสู้คดี เป็นต้น เนื่องจากแนวคิดที่ไม่ต้องการให้บุคคลใดแสวงหาประโยชน์จากอายุความจึงได้มีหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีจากความยุติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความในกรณีที่มีการหลบหนีจากความยุติธรรม เนื่องจากผู้ที่หลบหนีจากความยุติธรรมถือว่ามีเจตนาไม่สุจริตจึงไม่สมควรได้รับการปฏิบัติเท่ากับผู้ที่ดำรงชีวิตตามปกติ (แม้จะมีแนวความคิดบางฝ่ายที่สนับสนุนการนำเรื่องอายุความมาใช้ เช่น สนับสนุนการดำเนินการตามกำหนดเวลาของผู้ที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย คัดค้านการนำพยานหลักฐานเก่ามาใช้ ผู้กระทำความผิดได้รับโทษทางอ้อมจากการที่ต้องหลบหนี และนโยบายทางอาญาที่ต้องการให้คนกลับตนเป็นคนดีโดยการไม่กระทำความผิดอีกภายในกำหนดอายุความของความผิดนั้น เป็นต้น) แนวความคิดที่ต้องการนำการหยุดนับระยะเวลาอายุความมากับผู้กระทำความผิดที่หลบหนีจากความยุติธรรม คือเพื่อประโยชน์ของสังคมที่ได้จากการแก้แค้นตอบแทนผู้ที่กระทำความผิดแล้วหลบหนี และจากหลักการที่บุคคลไม่ควรแสวงหาประโยชน์จากอายุความ ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ซึ่งทำให้การหลบหนีง่ายขึ้น หากกฎหมายอายุความในคดีอาญาไม่บัญญัติในเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความจะเป็นการสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดแล้วหลบหนีการจับกุม หลบหนีการฟ้องร้องหรือหลบหนีการพิจารณาคดีของศาลมากขึ้น จึงเห็นสมควรนำหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม เพื่อให้บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมนี้ได้รับการพิจารณาในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์

4.4 วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาลบหนึ่จากคความยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายอายุความในคดีอาญาในกรณีที่มีการลบหนึ่จากคความยุติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความในกรณีที่มีการลบหนึ่จากคความยุติธรรม ซึ่งโดยหลักการของการหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยลบหนึ่จากคความยุติธรรมอายุความจะหยุดนับจนกว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมีเจตนาสุจริต เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นอีกครั้งเพื่อมาต่อสู่อคดีเป็นต้น แต่กฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นซึ่งมีบทบัญญัติของอายุความในเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความ เนื่องจากผู้ที่ลบหนึ่จากคความยุติธรรมควรที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ ดังนั้น กฎหมายอายุความในคดีอาญาของไทยสมควรนำเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ลบหนึ่จากคความยุติธรรม แต่เนื่องจากการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนั้น หลักเกณฑ์การหยุดนับระยะเวลาอายุความในกรณีที่มีการลบหนึ่จากคความยุติธรรมย่อมแตกต่างกัน จากการศึกษากฎหมายของไทยและต่างประเทศ ข้าพเจ้าเสนอหลักเกณฑ์ของการหยุดนับระยะเวลาอายุความในกรณีที่มีการลบหนึ่จากคความยุติธรรมในประมวลกฎหมายอาญาของไทยดังต่อไปนี้

(1) นำมาใช้กับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญา

การลบหนึ่จากคความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ในทุกฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา (แม้ว่าจะจะเป็นความผิดลหุโทษ) หรือเรียกความผิดนี้ว่า "mala in se" ซึ่งลักษณะของอาชญากรรมชั่วร้ายในตัวของมันเอง ซึ่งจะผิดทั้งกฎหมายและศีลธรรมไปในตัว เช่น ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับศาสนา หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เป็นต้น เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวกับความสงบสุขของคนจำนวนมาก เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคมควรจะมีการนำตัวผู้ที่กระทำความผิดที่ลบหนึ่จากคความยุติธรรมมาพิจารณาในชั้นศาล เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ และการลบหนึ่จากคความยุติธรรมควรใช้กับความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญาหรือเรียกความผิดนี้ว่า "mala prohibita" ซึ่งความผิดเหล่านี้ไม่ผิดศีลธรรมแต่กฎหมายกำหนดให้ความผิดเหล่านี้เป็นอาชญากรรม เช่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 หรือพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เป็นต้น

สำหรับความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญาเป็นการนำเอาโทษทางอาญามาใช้ เพื่อให้การบังคับโทษที่สะดวกของเจ้าหน้าที่ และบุคคลทั่วไปเกรงกลัวโทษทางอาญาที่รุนแรงจะได้ไม่กล้า

กระทำคามผิด เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เป็นต้น ดังนั้นควรกำหนดให้มีการนำหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญา ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม

สำหรับการหยุดนับระยะเวลาอายุความของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการหลบหนีจากความยุติธรรม ที่เกิดขึ้นกับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานลอบวางเพลิง ความผิดฐานก่อการร้าย ความผิดฐานฉ้อโกงธนาคาร เป็นต้น และความผิดอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับการหนีภาษี ความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น

(2) พิจารณาจากเจตนาของผู้ต้องหาหรือจำเลย

การพิจารณาว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมซึ่งมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ ต้องดูจากเจตนาของผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าต้องการหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาลเพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความหรือไม่ โดยต้องดูจากข้อเท็จจริงเป็นกรณีๆ ไป เช่น หลังการกระทำคามผิดผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักรเพื่อไปเยี่ยมญาติ โดยไม่มีเจตนาหลบหนีจากการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้นผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักรเพื่อเตรียมพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีในชั้นศาล แล้วกลับเข้าประเทศภายในกำหนดอายุความ โดยการออกนอกราชอาณาจักรและการกลับเข้ามาเป็นที่รู้เห็นของบุคคลทั่วไป จากพฤติกรรมนี้แสดงถึงเจตนาของผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าไม่ได้ต้องการหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้นผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม จะเห็นได้ว่าการพิจารณาจากเจตนาของผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องดูจากพฤติการณ์เป็นรายๆ ไป

การพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศญี่ปุ่น พิจารณาที่เจตนาของผู้ที่หลบหนี ถ้าผู้หลบหนีหลบหนีโดยมีเจตนาเพื่อหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดีเพื่อให้คดีขาดอายุความ ถือว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม จึงมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

(3) ผู้หลบหนีอาจหลบหนีภายในราชอาณาจักรหรือหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรก็ได้

การหลบหนีจากความยุติธรรมที่จะมีผลให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจหลบหนีในราชอาณาจักรหรือหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรก็ได้เพื่อ

ต้องการให้คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจซ่อนตัวหรือหลบหนีในราชอาณาจักร โดยอาจซ่อนตัวในเขตศาลหรือซ่อนตัวในประเทศรองกว่าคดีจะขาดอายุความ เช่น หลังจากการกระทำความผิดผู้ต้องหาหรือจำเลยย้ายภูมิลำเนาไปอยู่อีกที่ในราชอาณาจักร ไม่ติดต่อกับคนทั่วๆ ไป อาจมีการเปลี่ยนชื่อหรือเปลี่ยนนามสกุล จากพฤติการณ์เหล่านี้แสดงว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร เช่น หลังจากการกระทำความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีออกนอกราชอาณาจักรเพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความ เมื่อคดีขาดอายุความแล้วผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ดังนั้นผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม

การหลบหนีจากความยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้การหลบหนีจากความยุติธรรมอาจทำได้ทั้งหลบหนีภายในราชอาณาจักรและหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร

(4) พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 165 บัญญัติว่า "ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล...

ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น"

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 167 บัญญัติว่า "ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไป..."

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 169 บัญญัติว่า "เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้นำตัวจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไรใดเพื่อพิจารณาต่อไป"

การฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้ 2 กรณี คือ พนักงานอัยการเป็นโจทก์ โดยในวันไต่สวนมูลฟ้องให้นำตัวจำเลยหรือคุมตัวจำเลยมาศาล ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไป อีกกรณีคือราษฎรหรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยและก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะ

เช่นนั้น เมื่อคดีมีมูลให้ศาลประทับฟ้อง ถ้ายังไม่ได้ตัวจำเลยมาให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมา แล้วแต่ควรอย่างไรเพื่อพิจารณาต่อไป

พิจารณาได้ว่าการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย เป็นการฟ้องคดีที่ต้องมีตัวจำเลยมายังศาล ดังนั้นกรณีและผู้เสียหายหรือจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่ต้องยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

สำหรับการฟ้องคดีตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น โจทก์สามารถฟ้องคดีจำเลยได้แม้ว่าจะไม่ได้ตัวจำเลยมาศาล ดังนั้นถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจากความยุติธรรม จึงทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความโดยอัตโนมัติเมื่อผู้ต้องหาไม่เจตนาหลบหนี โดยไม่ต้องมีพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

(5) การหลบหนีต้องหลบหนีหลังการกระทำความผิดและก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 จะสิ้นสุดลง

การหลบหนีจากความยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งทำให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุ ต้องเป็นการหลบหนีหลังจากการกระทำความผิดเป็นต้นไป อาจเป็นการหลบหนีก่อนการฟ้องคดีหรือเป็นการการหลบหนีหลังการฟ้องคดีก็ได้ การหลบหนีจากความยุติธรรมก่อนการฟ้องคดี คือผู้ต้องหาหลบหนีการจับกุมหรือการฟ้องคดี เพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความฟ้องร้องตามกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคแรก สำหรับการหลบหนีจากความยุติธรรมหลังการฟ้องคดี ซึ่งเกิดขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้ายเป็นกรณีที่ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วภายในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคแรก ซึ่งมีผลให้คดีหยุดนับอายุความ ระหว่างที่ศาลกำลังพิจารณาคดีจำเลยได้หลบหนี ซึ่งมีผลให้มีการเริ่มนับอายุความใหม่อีกครั้งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้าย เช่น จำเลยอาชญากรรมนี้ประกันหรือหลบหนีจากการกักขัง เพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการหลบหนีจากความยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถเกิดขึ้นได้หลังการกระทำความผิด โดยอาจหลบหนีก่อนการฟ้องคดีตามกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคแรก หรือหลบหนีหลังการฟ้องคดีระหว่างเวลาที่ศาลกำลังพิจารณาคดีตามกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้าย

การหลบหนีจากความยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่น เกิดขึ้นได้หลังจากการกระทำความผิดแต่ว่า

ต้องก่อนการฟ้องคดี จะไม่มีการหลบหนีจากความยุติธรรมหลังการฟ้องคดี เพราะเมื่อมีการฟ้องคดีอายุความจะหยุดนับ ศาลสามารถนำตัวจำเลยมาดำเนินคดีในศาลได้เสมอหลังการฟ้องคดี แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถหลบหนีจากความยุติธรรมในช่วงเวลาหลังการกระทำความผิดแต่ก่อนที่จะมีการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคแรก และจำเลยสามารถหลบหนีจากความยุติธรรมหลังจากที่ได้มีการฟ้องคดีแล้วตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้าย เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้ายบัญญัติให้จำเลยที่หลบหนีการพิจารณาคดีของศาลมีผลให้มีการเริ่มนับอายุความใหม่อีกครั้ง

(6) โจทก์มีภาระการพิสูจน์

ข้อเท็จจริงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม ซึ่งมีผลให้มีการนำเอาการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ โจทก์มีภาระการพิสูจน์ โดยโจทก์ต้องพิสูจน์โดยมีพยานหลักฐานอย่างเพียงพอมาพิสูจน์ต่อศาล เพื่อให้ศาลเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยคือบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม เพื่อที่จะนำเอาการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ในการหลบหนีจากความยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลย

การหลบหนีจากความยุติธรรมตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ว่าเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม โดยต้องมีพยานหลักฐานที่เพียงพอในการพิสูจน์ หากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม อาจเนื่องจากโจทก์มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ผู้นั้นจึงไม่ใช่บุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรม จึงไม่อาจนำเอาหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้ในการนับอายุความได้

ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การหยุดนับระยะเวลาอายุความของไทยที่ต้องการเสนอ

หลักการ	สหรัฐ อเมริกา	ญี่ปุ่น	ไทย	เหตุผล
1. ใช้กับความผิดอาญาและความผิดอื่นที่มีโทษทางอาญา	/	/	/	เนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชนเมื่อมีอาชญากรรมควรนำตัวผู้ที่หลบหนีมาพิจารณาคดีในศาล
2. พิจารณาจากเจตนาของผู้ที่หลบหนี	/	/	/	ผู้หลบหนีต้องมีเจตนาให้คดีขาดอายุความ โดยดูจากพฤติการณ์เป็นกรณีๆ ไป
3. หลบหนีทั้งในและนอกราชอาณาจักร	/	/	/	เนื่องจากผู้หลบหนีอาจซ่อนตัวหรือหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรก็ได้
4. หยุดนับโดยอัตโนมัติ	/	/	X	เนื่องจากการฟ้องคดีตามกฎหมายไทยต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาศาลด้วย จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่ง
5. หลบหนีก่อนฟ้องคดี	/	/	X	เนื่องจากกฎหมายไทยอายุความมีสองช่วงคือก่อนฟ้องคดี และช่วงศาลพิจารณาคดี ดังนั้นการหลบหนีจึงมีได้ทั้งสองช่วง
6. โจทก์มีภาระการพิสูจน์	/	/	/	เนื่องจากโจทก์ต้องการให้ศาลนำหลักการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับผู้หลบหนี

4.5 วิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญา จัดทำขึ้นโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกำลังจะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นกฎหมายต่อไป เป็นการกำหนดให้ศาลในเขตอำนาจใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งให้อายุความที่พนักงานอัยการมีคำร้องกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม ในเรื่องที่เกิดความเสียหายแก่ราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง หรือต่อเศรษฐกิจอย่างสำคัญ หรือต่อประชาชนได้หลบหนีไปนอกราชอาณาจักร ให้หยุดนับระยะเวลาอายุความในเรื่องดังกล่าวไว้ก่อนก็ได้ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้มีโอกาสในการได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเป็นธรรม

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 บัญญัติว่า "เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หลบหนีไปนอกราชอาณาจักร และพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาล ตามมาตรา 22 ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความผิดดังกล่าว เกิดความเสียหายแก่ราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง หรือต่อเศรษฐกิจอย่างสำคัญ หรือต่อประชาชน จะมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาอายุความในเรื่องดังกล่าวไว้ก่อนก็ได้"

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95/1 บัญญัติว่า "ก่อนอายุความตามมาตรา 95 จะสิ้นสุดลง พนักงานอัยการอาจยื่นคำขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาดังกล่าวไว้ก่อนก็ได้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด หรือจำเลยได้หลบหนีไปนอกราชอาณาจักร"

จากที่ข้าพเจ้าได้ศึกษากฎหมายอายุความในคดีอาญาของไทย และศึกษากฎหมายอายุความในคดีอาญาในเรื่องการหลบหนีจากความยุติธรรมของต่างประเทศทั้งประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธรัฐประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ข้าพเจ้าจึงวิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95/1 ดังนี้

(1) บทบัญญัติของร่างกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่สามารถเป็นบุคคลที่หลบหนีจากความยุติธรรมอาจเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย

ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 กำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ เมื่อมีการหลบหนีจากความยุติธรรมหลังการกระทำความผิดเป็นต้นไป ซึ่งการหลบหนีจากความยุติธรรมอาจเกิดก่อนฟ้องคดีในกรณีเป็นผู้ต้องหาเป็นผู้หลบหนีจากความยุติธรรม คือหลบหนีก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคแรกจะสิ้นสุด หรือหลบหนีหลังฟ้องคดีระหว่างที่ศาลกำลังพิจารณาคดีในกรณีที่เป็นจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม โดยหลบหนีก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 วรรคท้ายจะสิ้นสุด

(2) บทบัญญัติของร่างกฎหมายกำหนดให้การหลบหนีจากความยุติธรรมคือการหลบหนีไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น

ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 กำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ เมื่อมีการหลบหนีจากความยุติธรรมเฉพาะการหลบหนีไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น ข้าพเจ้าเห็นสมควรกำหนดให้การซ่อนตัวหรือการหลบหนีในราชอาณาจักรเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรมด้วยการพิจารณาว่ากรณีใดเป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม พิจารณาจากเจตนาของผู้ที่หลบหนีเป็นสำคัญ ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเจตนาที่จะหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาลเพื่อให้คดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ก็เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม แม้ว่าจะเป็นการซ่อนตัวหรือการหลบหนีในราชอาณาจักร เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยย้ายภูมิลำเนา แล้วเปลี่ยนชื่อ-นามสกุล เปลี่ยนอาชีพ เพื่อต้องการหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการดำเนินคดีของศาล เพื่อให้คดีสิ้นสุดอายุความ เป็นต้น หากบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้การหลบหนีจากความยุติธรรมคือการหลบหนีไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายนี้ซ่อนตัวหรือหลบหนีในราชอาณาจักร เพื่อให้คดีขาดอายุความ โดยอ้างว่าไม่ได้เป็นการหลบหนีจากความยุติธรรม

(3) บทบัญญัติของร่างกฎหมายให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาอายุความ

ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 กำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้หยุดนับระยะเวลาอายุความ เพราะการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเป็นการฟ้องคดีที่ต้องมีตัวจำเลยมายังศาล ดังนั้นกรณีผู้เสียหายหรือจำเลยหลบหนีจากความยุติธรรม จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่ต้องยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความ

(4) บทบัญญัติของร่างกฎหมายกำหนดเงื่อนไขของการหลบหนีจากความยุติธรรมว่า ความผิดดังกล่าวต้องเกิดความเสียหายแก่ราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง หรือต่อเศรษฐกิจอย่างสำคัญ หรือต่อประชาชน

ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 กำหนดเงื่อนไขที่ความผิดดังกล่าวต้องเกิดความเสียหายแก่ราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง หรือต่อเศรษฐกิจอย่างสำคัญ หรือต่อประชาชน เช่น ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น เพราะในบางความผิดไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง หรือต่อเศรษฐกิจอย่างสำคัญ หรือต่อประชาชน แต่กระทบต่อชีวิต สังคม และความสงบและศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีรัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานทำให้แท้งลูก หรือความผิดเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น ซึ่งความผิดเหล่านี้มีความสำคัญและร้ายแรงไม่น้อยไปกว่าความผิดที่ร่างกฎหมายนี้กำหนดเอาไว้ และตามนโยบายการกำหนดอายุความในคดีอาญาของสากลที่ว่า "บุคคลไม่ควรแสวงหาประโยชน์จากอายุความ" ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเสนอให้ในทุกฐานความผิดที่มีโทษทางอาญาควรกำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาอายุความเมื่อมีการหลบหนีจากความยุติธรรม

(5) การนำเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับการหลบหนีจากความยุติธรรม

ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22/1 กำหนดให้นำเรื่องการหยุดนับระยะเวลาอายุความมาใช้กับการหลบหนีจากความยุติธรรม แต่ข้าพเจ้าเสนอให้เพิ่มเติมว่าอายุความจะนับต่ออายุความที่เคยหยุดนับเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยมีเจตนาสุจริต เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับเข้ามาในเขตศาลหรือกลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือหลังจากที่มีการซ่อนตัวหรือหลบหนี ผู้ต้องหาหรือจำเลยปรากฏตัวเพื่อมาต่อสู้คดีในชั้นศาล เป็นต้น

(6) ผู้หลบหนีต้องหลบหนีก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 จะสิ้นสุดลง

ข้าพเจ้าเห็นด้วยที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95/1 กำหนดให้การหลบหนีจากความยุติธรรมเกิดขึ้นได้ในช่วงเวลาก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 จะสิ้นสุด เพราะการหลบหนีจากความยุติธรรมคือการทำผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีการจับกุม การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีของศาล เพื่อต้องการให้คดีขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 การหลบหนีจากความยุติธรรมสามารถเกิดขึ้นได้สองช่วงระยะเวลา คือกรณีแรกผู้ต้องหาหลบหนีการจับกุมหรือหลบหนีการฟ้องคดีก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคแรกจะสิ้นสุด และกรณีที่สองจำเลยหลบหนีการพิจารณาคดีของศาลก่อนที่อายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 วรรคท้ายจะสิ้นสุดลง